

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča geografija – Izbrane regije

Četrtek, 28. avgust 2008 / 100 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.
Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 31 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno. Barvna priloga ima 2 strani.

A1 – OBČA

1. V preglednico vpišite **DA**, če je trditev pravilna, in **NE**, če je nepravilna.

Trditev	DA ali NE
Naravno rastlinstvo se je razvilo brez neposrednega človekovega vpliva.	
Na priveternih pobočjih prevladujejo kserofilne (sušoljubne) rastline.	
Gozdna meja v Himalaji je višja kakor v Alpah.	

(2 točki)

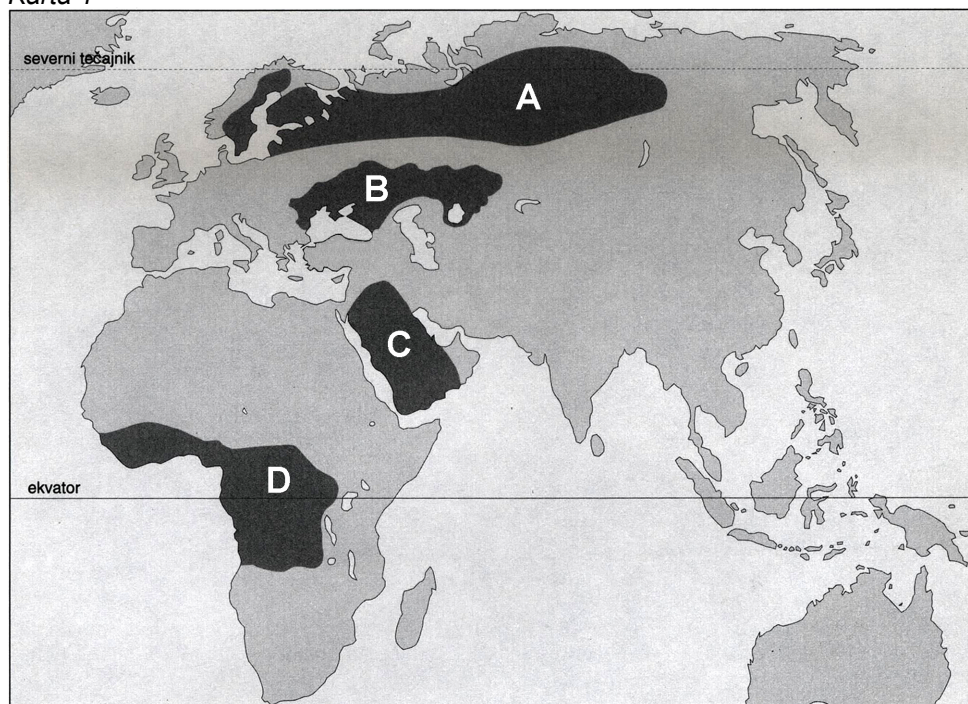
2. Navedenim skupinam naravnega rastlinstva pripišite številko ustreznega toplotnega pasu:

_____ tundrsko rastlinstvo	1 tropski pas
_____ mediteransko rastlinstvo	2 subtropski pas
_____ mešani gozd	3 zmernotopli pas
_____ savansko rastlinstvo	4 (sub)polarni pas
_____ monsunski gozd	

(2 točki)

3. Na **karti 1** so s črkami označena območja različnih skupin naravnega rastlinstva. Napišite, kateri **podnebni dejavnik** je odločilno vplival na njihovo razširjenost.

Karta 1

(Vir: Kunaver, J., in drugi, 1996: Obča geografija, Delovni zvezek za 1. letnik srednjih šol, str. 35. DZS. Ljubljana)

(1 točka)

4. Imenujte prevladujoče **skupine naravnega rastlinstva** na območjih, ki so na **karti 1** označena s črkami **A, B, C** in **D**.

A _____

B _____

C _____

D _____

(2 točki)

5. Naravno rastlinstvo, ki je na **karti 1** označeno s črko **B**, je človek precej **spremenil**. Opišite **vzrok** za to in pojasnite **dve negativni posledici gospodarske dejavnosti**, ki danes prevladuje na tem območju.

Vzrok: _____

Posledici:

1 _____

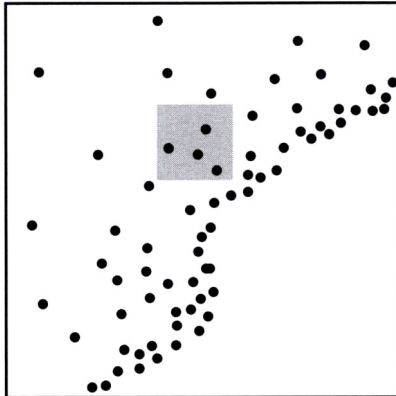
2 _____

(3 točke)

A2 – OBČA

6. Izračunajte **gostoto prebivalstva** na območju, ki je osenčeno na **sliki 1**.

Slika 1

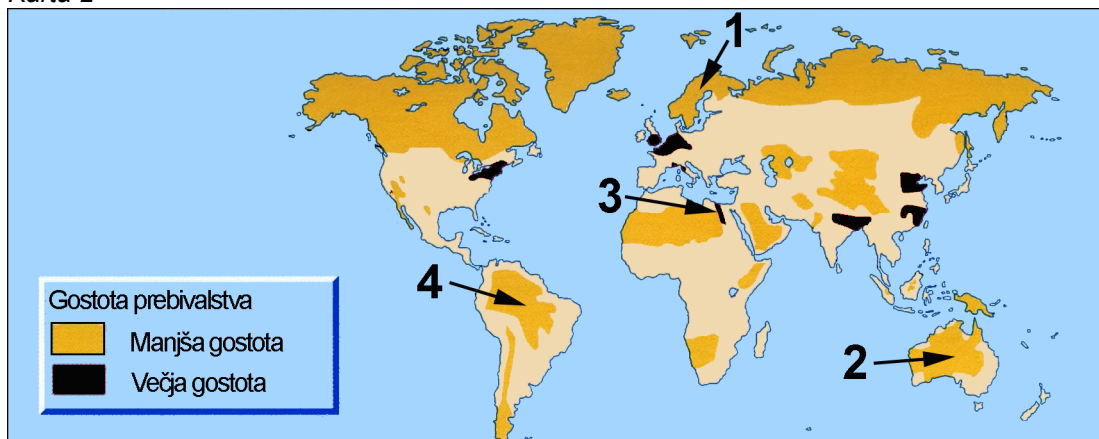
Legenda:
Ena pika predstavlja 200 prebivalcev.
Velikost osenčenega območja znaša 100 km².

(Vir: IB Diploma program, M05/3/ GEOGR/BP1/ENG/TZO/XX)

Gostota prebivalstva: _____ (1 točka)

7. Opišite **naravnogeografski** vzrok za **večjo** oziroma **manjšo** gostoto prebivalstva na območjih, ki so na **karti 2** označena s številkami od 1 do 4.

Karta 2

(Vir: Waugh, D., 2003: *The New Wider World*, str. 19. Nelson. London)

Območje	Vzrok
1	
2	
3	
4	

(2 točki)

8. Izračunajte **manjkajoče** podatke v preglednici.

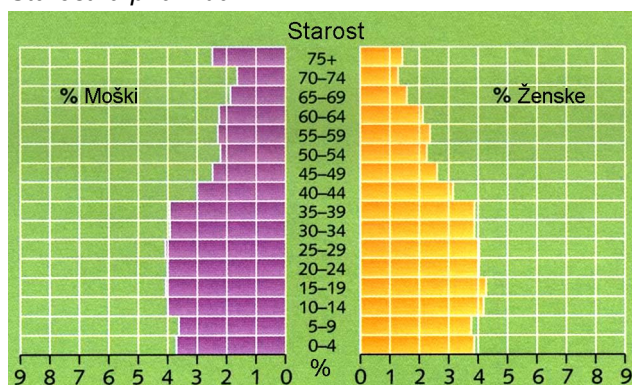
Država	Rodnost ‰	Smrtnost ‰	Naravni prirastek ‰
Danska	12		1
Egipt		6	20
Švedska	10	11	

(Vir: H. J. de Blij, 2003: *Human Geography*, str. R-10. Wiley New Jersey)

(2 točki)

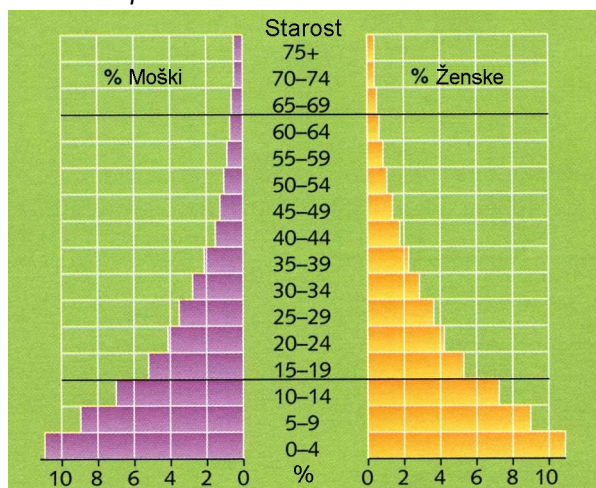
9. Napišite **številko starostne piramide**, ki prikazuje značilnosti prebivalstva **Avstralije**, in pojasnite dva različna vzroka za vašo odločitev.

Starostna piramida 1

(Vir: Waugh, D., 2003: *The New Wider World*, str. 20. Nelson. London)

Starostna piramida 2

(Vir: Waugh, D., 2003: *The New Wider World*, str. 9. Nelson. London)

Številka: _____

Vzroka:

1 _____

2 _____

(3 točke)

10. Predvidite **nadaljnji** razvoj prebivalstva v državi, katere značilnosti prikazuje **starostna piramida 2**, in opišite **gospodarsko** posledico takšnega razvoja.

Razvoj prebivalstva: _____

Gospodarska posledica: _____

(2 točki)

B1 – SVET

11. Na **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** sta s črkama A in B označeni območji. Imenujte **tip reliefa** na območju **A** in **skupino naravnega rastlinstva** na območju **B**.

Tip reliefa (A): _____

Skupina naravnega rastlinstva (B): _____

(2 točki)

12. Štiri zapisane trditve se nanašajo na območja na **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)**, ki so označena s črkami **A, C, D** in **E**.

Obkrožite **DA**, če je trditev pravilna, in **NE**, če je napačna.

DA NE V juliju in avgustu na območju **D** pihajo zahodni vetrovi, ki prinašajo padavine.

DA NE Območje **C** leži v kotlini ob reki Niger.

DA NE Območje **A** leži v Egiptu.

DA NE Jezero, označeno s črko **E**, leži na območju med Srednje- in Vzhodnoafriškim tektonskim jarkom.

(2 točki)

13. Opišite enega od vzrokov za nastanek **puščave Namib**.

(1 točka)

14. Na **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** je s črko **C** označeno območje **odseljevanja** in s črko **D** območje **priseljevanja**. Opišite vzroka za **odseljevanje** in **priseljevanje** prebivalstva na označenih območjih.

C (odseljevanje): _____

D (priseljevanje): _____

(2 točki)

15. Imenujte **jezero**, ki je na **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** označeno s črko **E**, in pojasnite dva različna vzroka, od katerih je odvisna **gostejša** poselitev tega območja.

Jezero: _____

Pojasnitev:

1 _____

2 _____

(3 točke)

B2 – SVET

16. Obkrožite **črko** pred **pravilnim** odgovorom.

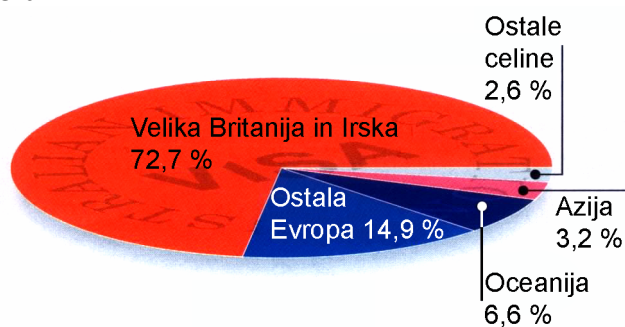
Avstralija leži med:

- A Atlantskim in Tihim oceanom.
- B Indijskim in Tihim oceanom.
- C Atlantskim in Indijskim oceanom.
- D Pacifikom in Atlantskim oceanom.

(1 točka)

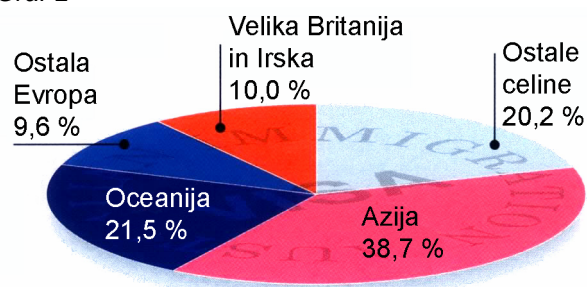
17. **Grafa 1** in **2** prikazujeta deleže imigrantov v Avstraliji iz različnih delov sveta leta 1947 in 2001. Pod posamezni graf napišite, **katero leto** prikazuje, in **celino** na **grafu 2**, iz katere je tega leta prišlo **največ imigrantov**.

Graf 1

Leto: _____

Graf 2

(Vir: Understanding Global Issues, str. 9. Cheltenham. England. 2004)

Leto: _____

Celina: _____

(2 točki)

18. **Priloga 2 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje odvisnost Japonske od uvoza surovin. Napišite vrsto **rude** oziroma **energijskega vira**, ki ga ponazarjajo **modra**, **črna** in **rdeča** puščica ter ga Japonska uvaža tudi iz Avstralije.

Modra: _____

Črna: _____

Rdeča: _____

(2 točki)

19. Opišite enega od kazalcev, po katerem Avstralijo uvrščamo med **visoko razvite** države, in enega od kazalcev, po katerem je bolj podobna **manj razvitim** državam.

Kazalec za visoko razvitost: _____

Podobnost manj razvitim državam: _____

(2 točki)

20. Avstralija in Islandija sta kot otoški državi zelo navezani na morje. Pojasnite, zakaj ima **ribištvo v Avstraliji** precej **manjši gospodarski pomen** kakor na Islandiji.

(1 točka)

21. Razložite dva razloga za visok delež kmetijstva v avstralskem BDP, kljub **slabim** naravnim danostim v večjem delu države.

1 _____

2 _____

(2 točki)

C1 – EVROPA

22. Pribaltske države imajo številne **skupne naravnogeografske** značilnosti. Napišite **tri**.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki)

23. Opišite dve **družbenogeografski** razliki med nordijskimi in pribaltskimi državami.

1 _____

2 _____

(2 točki)

24. **Priloga 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje spreminjanje **deleža pribaltskih narodov** po posameznih državah. Kaj se je zgodilo z deležem Litvancev, Estoncev in Latvijcev znotraj njihovih republik v obdobju **1989–2000**? Navedite glavni razlog za to.

Sprememba deleža: _____

Razlog: _____

(2 točki)

25. Glede na članek navedite **dve storitvi**, ki kažeta na uvajanje **informacijske** družbe v **Talinu**.

Članek: Talin med tradicijo in virtualnostjo

Talin je bil ljubljenec mnogih gospodarjev. Danci so sodelovali pri njegovi ustanovitvi, nemški viteški red mu je pomagal do razcveta, svoj pečat so mu vtisnili Švedi in Rusi, nacisti in Sovjetska zveza so ga zasedli. Ko pa je Estonija leta 1991 končno postala neodvisna, je mesto znova našlo svoje poslanstvo – kot most med vzhodom in zahodom, kot del Unescove svetovne kulturne dediščine in središče visoke tehnologije hkrati.

Kako uspešno je Talin razpel lok med visoko tehnologijo in srednjim vekom, med tradicijo in virtualnim prostorom, postane očitno šele pri natančnejšem ogledu mesta, ki še presega že tako hitro gospodarsko rast vse države (lani je bila 11,4-odstotna). Malo držav je internet tako obnoren kot Estonijo in malo mest tako kot Talin. Vse šole ga imajo, 90 odstotkov vseh bančnih nakazil poteka prek spleta, prenosnih telefonov pa je več kot prebivalcev. Prebivalci Talina parkirne

(Vir: Delo, Sobotna priloga, 25. avgust 2007)

listke in avtobusne vozovnice plačujejo z njihovo pomočjo. Zamudni opravki v uradih so večinoma stvar preteklosti. Estonci rojstni list dobijo prek spleta, tako tudi zaprosijo za otroške doklade. Država vsakemu prebivalcu kot temeljno pravico priznava dostop do interneta.

Za Talin je informacijska tehnologija že dolgo gibalno modernizacije in gospodarske rasti in je postala magnet za mlade strokovnjake iz vse Evrope. Po programerjih, ki so se izsolali v tem mestu, povprašujejo po vsem svetu. Ne brez razloga ima podjetje, kakšno je Skype, pionir internetne telefonije, svoj raziskovalni oddelek v Talinu.

BDP na prebivalca je še nizek, a Talin ustvari več kot polovico celotnega estonskega BDP. Mesto je primer naporov in možnosti vzhodnoevropskih mest, ki poskušajo nadomestiti zamujeno.

1 _____

2 _____

(1 točka)

26. Glede na članek v nalogi 25 opišite v čem se kaže **neenakomeren regionalni razvoj Estonije**. Napišite, kakšen bo **migracijski saldo Talina** v prihodnje, in pojasnite zakaj.

Opis: _____

Migracijski saldo: _____

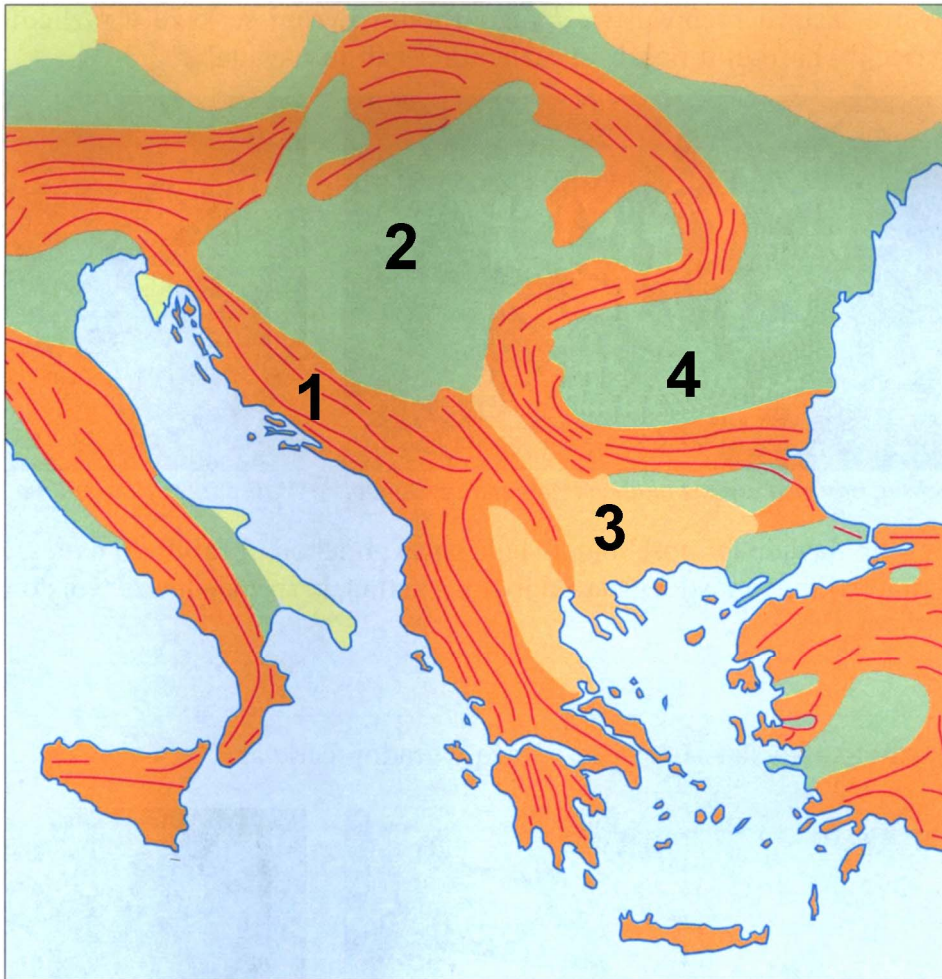
Pojasnitev: _____

(3 točke)

C2 – EVROPA

27. Imenujte **pokrajine Jugovzhodne Evrope**, ki so na **karti 3** označene s številkami od **1** do **4**.

Karta 3

(Vir: Bahar, I., in drugi, 2000: *Geografija 7* (za 7. razred 9-letne osnovne šole), Delovni zvezek, str. 29. Mladinska knjiga. Ljubljana)

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

(2 točki)

28. V preglednici sta opisa dveh držav **Jugovzhodne Evrope**. Pod opisa vpišite njuni **imeni**.

Država je bila eden najmanj razvitih delov nekdanje Jugoslavije. Po osamosvojitvi je gospodarstvo zelo nazadovalo. Med prebivalstvom, ki živi v severozahodnem in zahodnem delu države in ima precej višji naravni prirastek od večinskega prebivalstva, se pojavljajo težnje po večji samostojnosti.	Državo skorajda razpolavlja veriga mladonagubanega gorovja. Pokrajinski pasovi se vlečejo od zahoda proti vzhodu. Dve podnebno različni rodovitni nižavji ob Donavi in Marici omogočata pridelavo srednjeevropskih in sredozemskih kulturnih rastlin.
Ime države: _____	Ime države: _____

(2 točki)

29. **Bosna in Hercegovina** je nacionalno najbolj raznovrstna država Jugovzhodne Evrope. Najštevilčnejšim narodom pripišite **prevladujočo veroizpoved**.

Bošnjaki: _____

Srbi: _____

Hrvati: _____

(2 točki)

30. **Industrija Bolgarije** in **Romunije** je v 90. letih dvajsetega stoletja zašla v veliko **krizo**. Opišite dva vzroka zanjo in pojasnite eno **spremembo**, ki jo doživlja danes.

Vzroka:

1 _____

2 _____

Sprememba: _____

(2 točki)

31. Pojasnite dva vzroka za **nazadovanje kmetijstva** v večini držav Jugovzhodne Evrope **po padcu socializma**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

Prazna stran